

Notitie

In deze notitie wordt getracht om meer inzicht te verschaffen in de ontwikkelingen in de diensten- en inkomensrekening alsook de achtergrond, oorzaken en interpretatie van de negatieve statistische verschillen in de betalingsbalans van Suriname.

De betalingsbalans

Een betalingsbalans is een verkort statistisch overzicht van de economische transacties tussen ingezetenen en niet-ingezetenen van een land gedurende een bepaalde periode, meestal binnen een jaar. Credit-boeking vertegenwoordigen de exporten van reële middelen en in de financiële rekening reflecteren ze een afname in de buitenlandse activa of toename van de buitenlandse passiva. Debet-boeking vertegenwoordigen de importen van reële middelen en in de financiële rekening reflecteren ze een toename in de buitenlandse activa of afname van de buitenlandse passiva.

A. Diensten- en inkomensrekening

Economische bedrijvigheid en investeringen die mijnbouw gerelateerd zijn, gaan veelal gepaard met importen van goederen en diensten. De grote tekorten op de dienstenrekening vanaf 2011 zijn grotendeels toe te schrijven aan de importen door de grote mijnbouwbedrijven in verband met activiteiten in de mijnbouwsector waaronder de uitbreiding van de olieraffinaderij van Staatsolie N.V., de opzet van de Merian goudmijn door Newmont Goldcorp Suriname, de constructie van de Saramacca goudmijn door Rosebel Goldmines N.V. en de near-shore exploratieactiviteiten van Staatsolie N.V. Een aanzienlijk deel van de diensten dat met deze activiteiten gepaard gaat kan helaas niet door Surinaamse bedrijven worden geleverd aangezien het om zeer specialistische en technische diensten gaat.

Bij de analyse van de ontwikkelingen op de inkomensrekening dient er rekening gehouden te worden met de post 'direct investment income' waarin onder andere dividendovermakingen naar moedermaatschappijen in het buitenland en herinvesteringen in Suriname als gevolg van behaalde winsten door buitenlandse investeerders worden geregistreerd. Deze overmakingen en herinvesteringen in het bijzonder door de mijnbouwsector die boven de honderd miljoen US-dollar kunnen bedragen op jaarbasis, hebben in significante mate bijgedragen aan de negatieve inkomensrekening.

De diensten- en inkomensrekening van de betalingsbalans van Suriname zijn ingaande 2011 wezenlijk veranderd vergeleken met de jaren daarvoor vanwege een veel betere 'coverage' (doordat de hoeveelheid data die verzameld wordt is verruimd door het gebruik van survey data vanaf 2011) alsmede de grote investeringen in de mijnbouwsector. De data zijn nu meer transactiebasis georiënteerd in stede van kasbasis en geven een betere weergave van de werkelijkheid.

B. Statistische verschillen

Transacties in de betalingsbalans worden opgenomen op basis van het principe van dubbele boeking. Dit betekent dat elke transactie in de betalingsbalans op zijn minst tweemaal (credit/debet) zichtbaar wordt. Theoretisch zou dit betekenen dat er altijd evenwicht is van posten en tegenposten in de betalingsbalans (materiële evenwicht). In de praktijk blijkt het materieel evenwicht zelden of niet te bestaan.

Hieraan kunnen diverse oorzaken ten grondslag liggen. Zo worden bij elkaar behorende transacties niet altijd in dezelfde periode waargenomen, waardoor sprake is van zogeheten overloop met aangrenzende perioden. Ernstiger is dat transacties soms eenzijdig worden waargenomen. Daarnaast kunnen er fouten worden gemaakt bij het meten van transacties.

Overlopende posten, fouten, weglatingen en dergelijke verstoren het theoretische evenwicht van posten en tegenposten in de betalingsbalans. Het effect van al deze verstoringen komt tot uitdrukking in de regel 'statistische verschillen' (in het Engels 'errors and omissions'), die in de betalingsbalans als sluitpost fungeert en de betalingsbalans met een nul saldo eindigt.

De sluitpost 'statistische verschillen' is het resultaat van een aantal achterliggende transacties en kunnen zowel positief als negatief zijn. Van negatieve statistische verschillen is sprake als het overschot op de lopende rekening onvoldoende wordt weerspiegeld op de financiële rekening, bijvoorbeeld omdat de toename van de vorderingen of afname van de verplichtingen lager zijn dan het overschot op de lopende rekening. Van positieve verschillen is sprake wanneer een overschot op de lopende rekening wordt overtroffen door een hogere toename van de vorderingen of afname van de verplichtingen op de financiële rekening dan het overschot op de lopende rekening. Omvangrijke en herhaaldelijk terugkerende statistische verschillen kunnen indicatief zijn voor statistische problemen die de analyse en interpretatie van deelrekeningen van de betalingsbalans kunnen verstoren. De vraag naar de herkomst van statistische verschillen kan echter niet eenvoudig worden beantwoord. De waarnemingsproblemen kunnen ontstaan in alle deelrekeningen, zodat op voorhand niet kan worden bepaald of de oorzaak van de statistische verschillen moeten worden gezocht in het lopend verkeer, in het financiële verkeer, of in beide. Statistische verschillen zijn in de betalingsbalansstatistiek overigens niet ongewoon. Elk land heeft normaliter te kampen met dergelijke onvolkomenheden, die om die reden stelselmatig moeten worden geanalyseerd. Trends in de sluitpost van de betalingsbalans kunnen wijzen op een mogelijke structurele onder- of overschatting in de diverse deelrekeningen. Lage statistische verschillen hoeven geen indicatie te zijn van een goede kwaliteit van de betalingsbalans, want transacties kunnen aan beide kanten van de betalingsbalans (ontvangst/uitgaven) ontbreken, waardoor dit niet zal resulteren in statistische verschillen maar wel een onjuiste weergave zal geven van de werkelijkheid.

CENTRALE BANK VAN SURINAME

Waarderingsverschillen welke kunnen resulteren in “statistische verschillen” zijn in drie typen te classificeren:

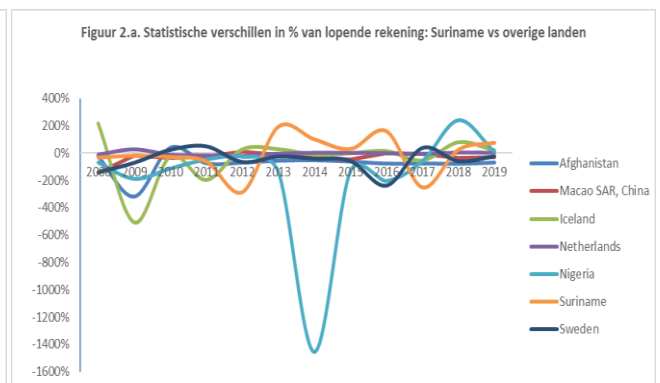
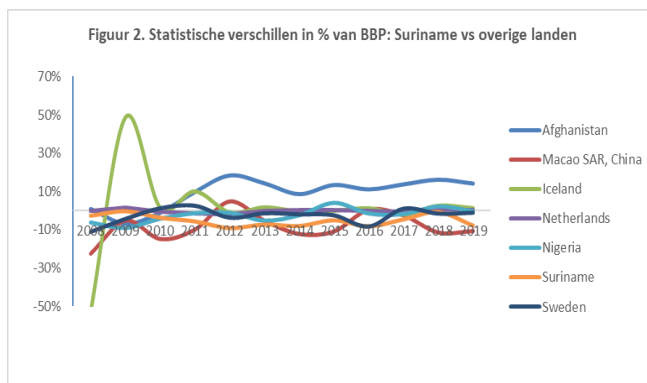
- “Coverage errors”: treedt op indien niet alle transacties met niet-ingezetenen worden gerapporteerd of verzameld via de beschikbare bronnen.
- “Measurement errors (evaluation errors)”: de waarde welke wordt gerapporteerd c.q. geregistreerd is niet juist, bijvoorbeeld als gevolg van verschillen in definities en concepten, verkeerde omzetting van verschillende munteenheden etc.
- “Time errors (periodization errors)”: transacties worden in verkeerde of verschillende tijdsperioden gerapporteerd; deze overlopende posten veroorzaken weliswaar geen geaccumuleerde “statistische verschillen” als de verschillende tijdsperioden als een geheel worden beschouwd.

De statistische verschillen in de betalingsbalans van Suriname in perspectief

De statistische verschillen in de betalingsbalans van Suriname vertonen vanaf 2008 consequent een negatief teken. Deze trend wijst op een mogelijke structurele onder- of overschatting van bepaalde deelrekeningen van de betalingsbalans.

Suriname en de rest van de wereld

Uit onderstaande figuren blijkt dat er zowel ontwikkelde als ontwikkelingslanden zijn met relatieve hoge statistische verschillen in hun betalingsbalans eveneens als Suriname. De mogelijke oorzaken van deze verschillen kunnen per land heel divers zijn. Goed ontwikkelde landen als Zweden en IJsland hebben eveneens te kampen met gemiddelde statistische verschillen in hun betalingsbalans van hoger of gelijk aan 4% van BBP.

Mogelijke oorzaken

Hieronder worden de meest relevante factoren die mogelijk de statistische verschillen in de betalingsbalans van Suriname beïnvloeden, opgesomd. Op basis van theoretische studies en analyses en de ervaring in de praktijk, inclusief de resultaten uit rapporten van deskundigen/consultants over de periode 2009-2020, kunnen de volgende mogelijke redenen voor de statistische verschillen in de betalingsbalans van Suriname worden opgesomd.

CENTRALE BANK VAN SURINAME

A) Kapitaalvlucht

Grote en negatieve statistische verschillen kunnen indicatief zijn voor kapitaalvlucht als het publiek verwacht dat in de nabije toekomst er sprake kan zijn van een devaluatie of depreciatie van de lokale munteenheid en ongecontroleerde uitstroom van deviezen om valutacontrole door de autoriteiten te omzeilen.

B) Goederenrekening

In het verlengde van bovengenoemde factor kan een mogelijke onderwaardering van de importen van goederen (en diensten) van Suriname een directe impact hebben op de statistische verschillen in de betalingsbalans. Een mogelijke overwaardering van de exporten van goederen (en diensten) wordt vrijwel uitgesloten, aangezien er verschillende bronnen beschikbaar zijn voor het valideren van de belangrijkste exportproducten, in het bijzonder goud en aardolie, die het gross van de exporten domineren.

C) Niet gerapporteerde kapitaalstromen

Hieronder vallen onder andere transacties welke niet via het formele bankenverkeer geschieden en/of transacties via buitenlandse bankrekeningen tussen een ingezetene van Suriname en een niet-ingezetene. De gedeeltelijke liberalisering van het valutaverkeer in Suriname heeft het complexer gemaakt om de totale financiële stroom u.h.v. betalingsbalanstransacties in kaart te brengen. Uit de rapportages van de algemene banken blijkt dat een aanzienlijk deel van Surinamers buitenlandse bankrekeningen aanhoudt. Helaas kunnen niet alle transacties welke via deze buitenlandse bankrekeningen lopen, worden achterhaald wat resulteert in “under coverage” van de financiële rekening in het bijzonder van de particuliere sector.

D) Kwaliteit van rapportage

Het tot voor kort ontbreken van een wet op jaarrekeningen waarbij bedrijven verplicht worden om hun financiële verslagen te publiceren, bemoeilijkt de toetsing van de kwaliteit van de rapportages. Door het ontbreken van andere bronnen (o.a. financiële jaarrapporten) kunnen data gerapporteerd via survey 's en overige directe rapportage formulieren moeilijk gevalideerd worden naar juistheid en volledigheid.

Verbetertraject en vooruitblik

Gezien de achtergrond van de (mogelijke) achterliggende oorzaken voor de statistische verschillen in de betalingsbalans van Suriname is een integrale aanpak en een collectieve inspanning van de verschillende relevante autoriteiten om deze verschillen te reduceren noodzakelijk. De verantwoordelijke instituten die moeten bewerkstelligen dat de illegaliteit en informaliteit in de economie afnemen dienen versterkt te worden. Niet alleen het maken van wetten en regels is belangrijk, maar belangrijker is de controle op de naleving ervan.

CENTRALE BANK VAN SURINAME

De afdeling Statistieken van de CBvS werkt thans aan de volgende onderdelen welke de statistische verschillen in de betalingsbalans enigszins kunnen reduceren:

- Onderzoek naar mogelijke onderwaardering van de importen van goederen. Met behulp van “mirror data” van onze belangrijkste handelspartner landen wordt nagetrokken als er mogelijke discrepantie is tussen de data van beide landen.
- Verbetering van de “coverage” in het bijzonder van offshore gerelateerde transacties en directe investeringen door ingezetenen in het buitenland (outward foreign direct investments).
- Het ontwikkelen van een gedegen methode om de vorderingen/deposito's van ingezetenen van Suriname in het buitenland te schatten onder andere m.b.v. data van de BIS (Bank of International Settlements) en rapportages van de algemene banken.
- Uitvoeren van meerdere specifieke survey 's m.n. voor verzekeringsmaatschappijen, pensioen- en overige beleggingsfondsen.
- Op regelmatige basis evalueren en bijstellen van onze bedrijvenregister om de meest relevante bedrijven voor de betalingsbalans te identificeren en aan te schrijven voor rapportage waardoor de “coverage” verder verbeterd wordt.

Conclusie

De statistische verschillen in de betalingsbalans van Suriname over de periode 2008 – 2019 zijn consequent negatief, wat wellicht verband houdt met kapitaalvlucht, onderwaardering van de importen van goederen, niet gerapporteerde kapitaalstromen en kwaliteit van de rapportage van externe data verschaffers. Om deze constatering te bevestigen of te ontkrachten en om de sterkte van elke afzonderlijke oorzaak te meten zijn verdere studie en analyse vereist. Elk van de achterliggende oorzaken dient separaat en grondig uitgewerkt te worden.